

တၢ်ကွၢ်ထွဲသးပှၢ်တၢ်ဘျၢခိၣ်သ့ၣ်လၢအအိၣ်ဒီး ခွဲးယၢ်အသီတခါ

တၢ်ကွၢ်ထွဲသးပှၢ်တၢ်ဘျၢခိၣ်သ့ၣ်န့ၣ်ကပၣ်လီၤဝဲတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢပှၤသးပှၢ်တဖၣ်အဂီၢ်လၢညါလီၤ. ကပၣ်ဃုၣ်ဝဲတၢ်ဂ့ၢ်ပၣ်ဖျါဘၣ်ဃးဒီးတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ် Statement of Rights [ခွဲးယၢ်တၢ်ဂ့ၢ်ပၣ်ဖျါ] လၢပှၤသးပှၢ်တဖၣ်လၢအမၤန့ၢ်တၢ်ကွၢ်ထွဲပှၤသးပှၢ်တၢ်မၤစၢၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂ့ၢ်အလံၣ်ကဘျးန့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ဂ့ၢ်ကျါၣ်တၢ်လၢကျိၣ်လၢအညီဘၣ်ဃးဒီးတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဂ့ၢ်ပၣ်ဖျါဘၣ်ဃးဒီးတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်

အီးစတြဲလယါပဒိၣ်ဆီတလဲဝဲအီးစတြဲလယါတၢ်ကွၢ်ထွဲသးပှၢ်အတၢ်သိၣ်တၢ်သီတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ် *Aged Care Act 2024* [တၢ်ကွၢ်ထွဲသးပှၢ်တၢ်ဘျၢခိၣ်သ့ၣ်2024] တၢ်ဘျၢခိၣ်သ့ၣ်အသီအိၣ်ဒီးတၢ်ဂ့ၢ်ပၣ်ဖျါဘၣ်ဃးဒီးတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်အံၤတဲဖျါဝဲမဲပှၤသးပှၢ်တဖၣ်မဲမၤန့ၢ်တၢ်ကွၢ်ထွဲသးပှၢ်တၢ်မၤစၢၤတဖၣ်ခီဖျိကျိၣ်စ့တၢ်ဆီၣ်ထွဲဟဲ

လၢအီးစၢထွဲလၢယိပဒိၣ်အအိၣ်အခါအခွဲးအယာ်မနုၤအိၣ်ဝဲဒၣ်လဲၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂ့ၢ်ပၢ်ဖျါတဖၣ်ဘၣ်ဃးဒီးတၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်အံၤကမၤပွဲၤထီၣ်ဝဲတၢ်ခါတၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်အလံၣ်ကွဲးနီၣ်ကွဲးဃါဖဲလါနီၤဝဲဘၣ် 2025 န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဂ့ၢ်ပၢ်ဖျါအလၢအပွဲၤဘၣ်ဃးဒီးတၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်လၢတၢ်ဘျါခိၣ်သ့ၣ်အသီန့ၣ်အိၣ်ဖဲတၢ်ဂ့ၢ်အလံၣ်ကဘျဲးအကတၢ်အံၤန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဂ့ၢ်ပၢ်ဖျါဘၣ်ဃးဒီးတၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်အံၤအခီပညီလၢနဂီၢ်မ့ၢ်မနုၤလဲၣ်

တၢ်ဂ့ၢ်ပၢ်ဖျါဘၣ်ဃးဒီးတၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်အံၤကမၤစၢၤမၤလီၤတံၢ်နမ့ၢ်ပှၤအခိၣ်သ့ၣ်လၢနသးပှၤတၢ်ကွၢ်ထွဲအတၢ်မၤအပူၤန့ၣ်လီၤ.

ဟ့ၣ်နၤတၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်လၢက-

- မၤနတၢ်ဆၢတဲၣ်လၢနကစၢ်ဒၣ်နဲဘၣ်ဃးဒီးနကစၢ်တၢ်အိၣ်မူဒၣ်နဲအဂီၢ်
- ပျဲလၢနတၢ်ဆၢတဲၣ်တဖၣ်သုတမ့ၢ်ထဲတၢ်တူၢ်လိာ်အီၤတဂ့ၤ, ဘၣ်ဆၣ်လၢတၢ်ကပၢ်ကဲအီၤအဂီၢ်
- မၤနတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤဒီးတၢ်ဆိၣ်ထွဲလၢကမၤစၢၤလၢကမၤတၢ်ဆၢတဲၣ်တဖၣ်အဂီၢ်
- ဆဲးကျိးလိာ်သးဘၣ်ဃးနတၢ်ဆၢမုၢ်လၢ, တၢ်လိာ်ဒီးနတၢ်သးလီၤအဒိၣ်တဖၣ်
- တူၢ်ဘၣ်လၢအပူၤဖျဲးဒီးလၢတၢ်ပၢ်ကဲအီၤ
- တၢ်ကသုပၢ်ကဲနတၢ်ဆဲးတၢ်လၢဒီးနကွၢ်ပနီၣ်
- အိၣ်ဒီးတၢ်မၤဘၣ်ဘျဲးလိာ်သးဒီးနပှၤတဝၢန့ၣ်လီၤ.

ဆၢထၢၣ်လၢနနီၢ်ကစၢ်ဒၣ်နဲ, တၢ်ဃုထၢဒီးတၢ်ပၤဘၣ်တၢ်

နအိၣ်ဒီးတၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်လၢကမၤနကစၢ်တၢ်ဆၢတဲၣ်တဖၣ်ဒၣ်နဲဒီးပၤဘၣ်တၢ်လၢ-

- ကျိၣ်စ့တၢ်ဆိၣ်လၢတၢ်ကွၢ်ထွဲသးပှၤအဂီၢ်တၢ်မၤစၢၤမနုၤတဖၣ်လၢနသ့အီၤ
- မ့ၢ်နမၤန့ၢ်ကျိၣ်စ့လၢတၢ်ကွၢ်ထွဲသးပှၤတၢ်မၤစၢၤတဖၣ်အဂီၢ်ဒဲလဲၣ်ဒီးမတၤဟ့ၣ်ထီၣ်အီၤလဲၣ်
- နကျိၣ်စ့ဒီးတၢ်ဘၣ်ထွဲဒီးနတဖၣ်.

နအိၣ်ဒီးတၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်လၢကမၤနတၢ်ဆိၣ်ထွဲလၢကမၤတၢ်ဆၢတဲၣ်တဖၣ်ဖဲနလိာ်ဘၣ်အီၤအခါန့ၣ်လီၤ.

နအိၣ်ဒီးတၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်လၢကဃုထၢဒီးသီးကအိၣ်မူဒဲလဲၣ်, ဖဲကအိၣ်ဒီးနီၢ်ကစၢ်တၢ်လီၤပျံၤတနီၤအလီၢ်ဒၣ်လဲၣ်အခါလီၤ. အဒိ, တၢ်ဃုထၢတဖၣ်ဘၣ်ဃးဒီးနတၢ်ရဲလိာ်မုၢ်လိာ်သးအတၢ်အိၣ်မူဒီးတၢ်ရဲလိာ်သးလၢအဘျဲးအတၢ်တဖၣ်အဂီၢ်လီၤ.

တၢ်ကွၢ်ထွဲသးပှၤတၢ်ဘျါခိၣ်သ့ၣ်လၢအအိၣ်ဒီးခွဲးယာ်အသီတခါ

တၢ်မၤန့ၢ်တၢ်လၢအအိၣ်ဒီးတၢ်တီတၢ်တြၢ်

နအိၣ်ဒီးတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢတၢ်သမံသမိးလၢအပွဲၤဒီးတၢ်တီတၢ်တြၢ်ဒီးဘၣ်လိာ်ဖိးမံအဂ့ၤကတၢၢ်လၢကယုသ့ၣ်ညါမ့ၢ် နလိာ်ဘၣ်သးပှၢ်တၢ်ကွၢ်ထွဲအတၢ်မၤစၢၤလၢတၢ်ဟ့ၣ်စ့ဖဲလဲၣ်တခါလဲၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်သမံသမိးန့ၣ်တၢ်ကဘၣ်မၤအီၤလၢကျဲလၢအကြးဘၣ်ဝဲဒီးန့ၣ်လီၤ. ကဘၣ်ပၣ်ကဲဝဲန-

- တၢ်ဆဲးတၢ်လၢဒီးနတၢ်ဟဲလီၤစၢၤ
- နီၢ်ကစၢ်တၢ်လဲၤခီဖျိဒီးတၢ်လဲၤခီဖျိအနးအကျဲလၢအပူၤကွံာ်
- ခိၣ်န့ၣ်တၢ်သ့ၣ်ညါအတၢ်အိၣ်သးတဖၣ်, အဒိဒ်တၢ်သ့ၣ်နီၣ်အဂံၢ်လီၤစၢ်ဖဲသးပှၢ်ကတီၢ်တၢ်ဆါ.

နအိၣ်စ့ၢ်ကီးဒီးတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢကမၤန့ၢ်တၢ်ကွၢ်ထွဲအကလုာ်လၢနလိာ်, ဖဲနလိာ်ဘၣ်အီၤအခါလီၤ. တၢ်အံၤပၣ်ဃုာ် တၢ်ကွၢ်ထွဲကဟ့ၣ်ကယၢ်ကျိၤကျဲလၢမၤကိညၢ်လီၤတၢ်ဆါဒီးတၢ်တၢ်ကွၢ်ထွဲလၢတၢ်အိၣ်မူကတၢၢ်အဂီၢ်လီၤ.

တၢ်ပူၤဖျဲးဒီးတၢ်အကံၢ်အစီ

နအိၣ်ဒီးတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢတၢ်မၤန့ၢ်ကျိၣ်စ့တၢ်ဆိၣ်ထွဲလၢတၢ်ကွၢ်ထွဲသးပှၢ်တၢ်မၤစၢၤလၢအပူၤဖျဲး, အိၣ်ဒီးကံၢ်စီဒီးတီ တြၢ်ဝဲလၢကမၤဘၣ်နလၢသူးသ့ၣ်လၢကပီၤဒီးတၢ်ပၣ်ကဲအပူၤလီၤ.

တၢ်အံၤပၣ်ဃုာ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢကမၤန့ၢ်ကျိၣ်စ့တၢ်ဆိၣ်ထွဲလၢတၢ်ကွၢ်ထွဲသးပှၢ်တၢ်မၤစၢၤလၢ-

- အိၣ်ဒီးအလုၢ်အပူၤဒီးဆိၣ်ထွဲနကွၢ်ပနီၣ်, တၢ်ဆဲးတၢ်လၢဒီးနတၢ်ဟဲလီၤစၢၤ
- ပၣ်ကဲနတၢ်လဲၤခီဖျိတဖၣ်, ပၣ်ဃုာ်တၢ်လဲၤခီဖျိအနးအကျဲတမံၤလၢလၢ
- တၢ်မၤန့ၢ်အီၤသ့ဒီးတုၤထီၣ်ထီၣ်ဘးနတၢ်လိာ်ဘၣ်တဖၣ်
- ပူၤဖျဲးဒီးတၢ်မၤဆူၣ်မၤစိး, တၢ်မၤတရီၤတပါဒီးတၢ်ကွၢ်ကပၣ်အီၤ.

နအိၣ်ဒီးတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢကမၤန့ၢ်ကျိၣ်စ့တၢ်ဆိၣ်ထွဲလၢတၢ်ကွၢ်ထွဲသးပှၢ်တၢ်မၤစၢၤလၢအဟဲလၢ-

- ပှၢ်မၤတၢ်ဖိအမၤန့ၢ်တၢ်သိၣ်လိ, တၢ်သ့တၢ်ဘၣ်ဒီးတၢ်လဲၤခီဖျိလၢအဘၣ်လိာ်ဖိးဒု
- ပှၢ်ဟ့ၣ်ထီၣ်တၢ်မၤစၢၤလၢအတုၤထီၣ်ထီၣ်ဘးကယၢ်တၢ်အိၣ်သးခဲလၢၣ်ဖဲတၢ်ကွၢ်ထွဲသးပှၢ်တၢ်သိၣ်တၢ်သီတဖၣ် အဖီလၢ.

မ့ၢ်တူၢ်ဘၣ်လၢတပူၤဖျဲးဘၣ်ဖဲမၤန့ၢ်တၢ်ကွၢ်ထွဲသးပှၢ်အခါန့ၣ်, နမၤန့ၢ်တၢ်ဆိၣ်ထွဲကလီၤလၢပီၢ်ရီၤ, ပှၢ်ဂ့ၢ်ဝီအပူၤမၤတၢ်ဖိဒီး ပှၢ်ကံၢ်စီအဂၤတဖၣ်အအိၣ်သ့လီၤ. လဲၤကွၢ်ဘၣ် [Attorney-General အပှၢ်ယဲၤ](#)လၢတၢ်ဂ့ၢ်အါထီၣ်အဂီၢ်ဘၣ်ဃးဒီး တၢ်ဒိသဒါထီၣ်ဒါတၢ်မၤတရီၤပူၤသးပှၢ်အဂီၢ်တက့ၢ်.

တၢ်ကွၢ်ထွဲသးပှၢ်တၢ်ဘျၢခိၣ်သ့ၣ်လၢအအိၣ်ဒီးခွဲးယၢ်အသီတခါ

တၢ်ဆိၣ်ထွဲဒီးတၢ်မၤဘၣ်ဘျးလိၣ်သးဒီးပှၤဂၤဒီးပှၤတၢ်

နကလိၣ်ဘၣ်တၢ်ဆိၣ်ထွဲသ့သ့လၢကၤနၢ်ပၤနတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်, မၤတၢ်ဆၢတဲၣ်မ့တမ့ၢ်မၤတၢ်တဲအါတၢ်ဂ့ၢ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. နအိၣ်ဒီးတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢကမၤန့ၢ်တၢ်ဆိၣ်ထွဲအံၤလၢပှၤတဲခဲးတၢ်လၢတအိၣ်ဃုပှၤနီတဖုတဂၤအအိၣ်မ့တမ့ၢ်ပှၤအဂၤတဂၤလၢနဃုထၢအီၤန့ၣ်လီၤ.

နအိၣ်ဒီးတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢကဆဲးကျိးလိၣ်သးဃုဒီးနပှၤတဲခဲးတၢ်မ့တမ့ၢ်ပှၤဆိၣ်ထွဲတၢ်တဂၤ,တဘျီလၢလၢဖဲနအဲၣ်ဒီးအပူၤန့ၣ်လီၤ.

ပှၤဟ့ၣ်ထီၣ်တၢ်မၤစၢၤတဖၣ်ကဘၣ်ပၤကဲပှၤတဖၣ်လၢအရ့ဒိၣ်လၢနဂီၢ်အမူအဒါန့ၣ်လီၤ. အဒိ, ဟံၣ်ဖိဃီဖိ, တံၤသကိးဒီးပှၤကွၢ်ထွဲတၢ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

နအိၣ်ဒီးတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢကအိၣ်ဒီးမၤဘၣ်ဘျးလိၣ်သးဒီး-

- ပှၤလၢအရ့ဒိၣ်လၢနဂီၢ်
- နပှၤတၢ်, ပၤဃုတၢ်န့ၣ်ပၤဃုတၢ်ဆူတၢ်အိၣ်ကသုၣ်ကသီမ့တမ့ၢ်ဆဲးလၢတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤတဖၣ်
- နဆၣ်ဖိကိၢ်ဖိလၢနဘျးအီၤလီၤ.

ပှၤအဘီၤရံက့ၤနၢၤဒီးထီၣ်စုၤထွဲးကိးဖိတဖၣ်အိၣ်ဒီးတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢကမၤဘၣ်ဘျးလိၣ်သးဒီးအဝဲသ့ပှၤတၢ်, အထံကိၢ်ဒီးအကိးခိၣ်ဟံၣ်န့ၣ်လီၤ.

ကဘၣ်မၤလီၤတၢ်မ့ၢ်နတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်န့ၣ်တၢ်ဖိၣ်ကဖိထီၣ်အီၤလဲၣ်

နပှၤဟ့ၣ်ထီၣ်တၢ်မၤစၢၤကဘၣ်နၢ်ပၤဒီးလူၤပိၣ်မၤထွဲတၢ်ဂ့ၢ်တဖၣ်ဘၣ်ဃးဒီးတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့မ့ၢ်တမၤဝဲဘၣ်န့ၣ်, နပတံထီၣ်တၢ်တဲအါတၢ်ဂ့ၢ်ဆူတၢ်တဲအါတၢ်ဂ့ၢ်ခိၣ်မံးရှၢၣ်နၢ် (Complaints Commissioner) အအိၣ်သ့လီၤ.

နပတံထီၣ်တၢ်တဲအါတၢ်ဂ့ၢ်လၢလီၤကျိၤခိၣ်သ့. ဒီဖျိကိးလီၤတဲစိမ့တမ့ၢ်ဒီဖျိလံၣ်ပရၢသ့လီၤ. ကွၢ်ဖဲ [Aged Care Quality and Safety Commission](#) [တၢ်ကွၢ်ထွဲပှၤသးပှၤအကံၢ်စိဒီးတၢ်ပူၤဖျးအလီၢ်ခိမံးရှၢၣ်] အပှၤယဲၤ လၢတၢ်ဂ့ၢ်အါထီၣ်အဂီၢ်တက့ၢ်.

နမ့ၢ်လိၣ်ဘၣ်တၢ်ဆိၣ်ထွဲလၢကမၤတၢ်တဲအါတၢ်ဂ့ၢ်မ့တမ့ၢ်ဃုထံၣ်သ့ညါတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤအဂီၢ်န့ၣ်, ကိး ပှၤသးပှၤနီၢ်ကစၢ်တၢ်တဲခဲးတၢ်အကရူၢ်ဘျးဖဲ Older Persons Advocacy Network (OPAN) ဖဲ 1800 700 600 တက့ၢ်.

OPAN အိပ်ဒီးပျာတဲခဲးတၢ်လၢအကလီ, လၢတအိၣ်ဃူပုၤနီၤတဖၣ်ဘၣ်ဒီးဟံတၢ်ဂ့ၢ်လၢတၢ်ခူသ့ၣ်အပူၤလၢကမၤစၢၤန့ၤ အဂီၢ်လီၤ.

တၢ်တဲဖျါတၢ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ဃးတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်အလၢအပွဲၤလၢတၢ်ဘျါခိၣ်သ့ၣ်အသီအပူၤ

ဖဲအဖီလၢ်အံၤမ့ၢ်ဝဲတၢ်တဲဖျါတၢ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ဃးတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်အလၢအပွဲၤစးထီၣ်အကူၢ် 23 လၢတၢ်ဘျါခိၣ်သ့ၣ်အသီအပူၤန့ၣ်လီၤ.

လၢတအိၣ်ဃူပုၤနီၤတဖၣ်ဘၣ်, လၢအပၤလီၤကစၢ်အသး, ဟ့ၣ်စိဟ့ၣ်ကမီၤဒီးတၢ်ဃုထၢလၢအသဘျုး

(1) ပုၤနီၢ်တဂၤအိၣ်ဒီးတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢက-

- (a) မၤအတၢ်ဃုထၢဒီးမၤတၢ်ဆၢတဲၣ်တဖၣ်လၢအမၤဘၣ်ဒိပုၤတဂၤစုၣ်စုၣ်အတၢ်အိၣ်မူ, ပၣ်ဃုၣ်တၢ်လၢအဘၣ်ဃးဒ်အဖီလၢ်အသး-
  - (i) ကျိၣ်စုတၢ်ဆိၣ်ထွဲလၢတၢ်ကွၢ်ထွဲသးပုၤအတၢ်မၤစၢၤတဖၣ်လၢပုၤနီၢ်တဂၤဘၣ်တၢ်ပျဲအီၤလၢကမၤန့ၢ်ဝဲအဂီၢ်-
  - (ii) တၢ်မၤစၢၤန့ၣ်တၢ်ဟ့ၣ်လီၤအီၤဆူပုၤနီၢ်တဂၤအိၣ်ဒ်လဲၣ်, ဆံးယံၣ်လဲၣ်ဒီးလၢမတၤလဲၣ်-
  - (iii) ပုၤနီၢ်တဂၤအကျိၣ်စုဂ့ၢ်ဝီဒီးနီၢ်ကစၢ်အတၢ်ပၤဘၣ်တဖၣ်, ဒီး
- (b) မ့ၢ်ပုၤလၢတၢ်ဆိၣ်ထွဲအီၤ(ဖဲအလီၢ်အိၣ်) လၢကမၤတၢ်ဆၢတဲၣ်တဖၣ်န့ၣ်, ဒီးပျဲတၢ်ပၣ်ကဲဝဲတၢ်ဆၢတဲၣ်တဖၣ်န့ၣ်, ဒီး
- (c) ဟံးနီၢ်ကစၢ်တၢ်လီၤပျံၤအလီၢ်တဖၣ်, ပၣ်ဃုၣ်တၢ်မၤန့ၢ်တဂၤတၢ်အိၣ်မူလၢအိၣ်ဒီးကံၢ်စီ, တၢ်န့ၣ်ပၣ်ဃုၣ်ဆူတၢ်ရဲလိၣ်မုၢ်လိၣ်အပူၤဒီးတၢ်ရဲလိၣ်သးလၢအဘူးဘူးတံၢ်တံၢ်ဒီးမုၢ်ခွါသ့ၣ်ထံးန့ၣ်လီၤ.

တၢ်မၤန့ၢ်တၢ်လၢအတုၤသီးထဲသီး

(2) ပုၤနီၢ်တဂၤအိၣ်ဒီးတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢကမၤန့ၢ်တၢ်တုၤသီးထဲသီးလၢက-

- (a) အိၣ်ဒီးနီၢ်တဂၤအတၢ်လိၣ်လၢကျိၣ်စုတၢ်ဆိၣ်ထွဲတၢ်ကွၢ်ထွဲပုၤသးပုၤအတၢ်မၤစၢၤတၢ်သမံသမိး, မ့တမ့ၢ်တၢ်ကွၢ်ကဒါက့ၤ, လၢတၢ်အိၣ်သးမ့ၢ်ဒ်သီး-
  - (i) ပူၤဖျဲးလၢတၢ်ဆဲးတၢ်လၢအပူၤ, ကြးဘၣ်လၢတၢ်ဆဲးတၢ်လၢအပူၤ, တၢ်သ့ၣ်ညါပုၤလဲၤခီဖျိဘၣ်တၢ်အနးအကျဲၤဒီးတၢ်သ့ၣ်ညါတၢ်ဘျါက့ၤသ့ၣ်ဒီး
  - (ii) တၢ်မၤန့ၢ်တၢ်, ဒီးကြးဘၣ်လၢပုၤနီၢ်တဂၤအတၢ်အိၣ်မူဃုၣ်ဒီးတၢ်သ့ၣ်နီၣ်အဂီၢ်စၢ်လီၤဖဲသးပုၤထီၣ်အခါတၢ်ဆါမ့တမ့ၢ်ခိၣ်န့ၣ်တၢ်သ့ၣ်ညါဟးကူၢ်ဟးဂီၤ, ဒီး

(b) တၢ်ကွၢ်ထွဲကဟုကယၢ်လၢအမၤကိညၢ်လီၤမၤစၢ်လီၤတၢ်ဒီးတၢ်သးသမူကတၢ်အတၢ်ကွၢ်ထွဲအလိၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ကွၢ်ထွဲပှၤသးပှၤလၢအိၣ်ဒီးကံၢ်စီဒီးပူၤဖျဲးဝဲတဖၣ်

(3) ပှၤနီၢ်တၢ်ကၤအိၣ်ဒီးတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢက-

- (a) တၢ်မၤဘၣ်အီၤပဲၤဒီးသူးသ့ၣ်လၢကပီၤဒီးတၢ်ပၢ်ကဲ, ဒီး
- (b) ပူၤဖျဲး, တီၢ်တြၢ်, လၢအပဲၤသီးထဲသီးဒီးတၢ်အိၣ်ဒီး-တၢ်မၤဘၣ်အီၤလၢတၢ်ကွၢ်တလီၤအပူၤ, ဒီး
- (c) အိၣ်ဒီးနီၢ်တၢ်ကၤအကွၢ်ပနီၣ်, တၢ်ဆဲးတၢ်လၢ, နီၣ်သးဒီးလုၢ်ပှၤလၢအလီၤဆီလိၣ်အသးဒီးဘၣ်တၢ်ဆိၣ်ထွဲအီၤ, ဒီး
- (d) ကျိၣ်စ့တၢ်ဆိၣ်ထွဲတၢ်ကွၢ်ထွဲပှၤသးပှၤတၢ်မၤစၢ်တဖၣ်န့ၣ်ဘၣ်တၢ်ဟ့ၣ်လီၤအီၤဆူပှၤနီၢ်တၢ်ကၤအိၣ်,
  - (i) လၢကျဲလၢပူၤဖျဲးလၢတၢ်ဆဲးတၢ်လၢအပူၤ, ကြၢးဘၣ်လၢတၢ်ဆဲးတၢ်လၢအပူၤ, တၢ်သ့ၣ်ညါပှၤလဲၤခီဖျိဘၣ်တၢ်အနးအကျါ, ဒီးတၢ်သ့ၣ်ညါတၢ်ဘျါကုၤသ့ဒီး
  - (ii) လၢတၢ်အိၣ်သးလၢတၢ်မၤန့ၢ်အီၤသ့အပူၤ, ဒီး
  - (iii) လၢတၢ်ကွၢ်ထွဲပှၤသးပှၤအပှၤမၤတၢ်ဖိလၢပှၤဟ့ၣ်ထီၣ်တၢ်မၤစၢ်လၢအဆဲးလီၤအမံၤလၢအအိၣ်ဒီးတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်အပတီၢ်လၢအဖိမံ, တၢ်သ့တၢ်ဘၣ်ဒီးတၢ်လဲၤခီဖျိတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

(4) ပှၤနီၢ်တၢ်ကၤအိၣ်ဒီးတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢက-

- (a) ပူၤဖျဲးဒီးကယဲၢ်တၢ်စုဆူၣ်ခိၣ်တကး,တၢ်မၤလီၤသူးသ့ၣ်လၢကပီၤမ့တမ့ၢ်တၢ်မၤဘၣ်ပှၤလၢတလီၤဂၢ်ဒီးပှၤကညီ, တၢ်မၤဟးဂီၤပှၤမံၤသ့ၣ်, တၢ်ကွၢ်ကပၢ်တၢ်, တၢ်မၤဆူၣ်တၢ်မ့တမ့ၢ်မုၢ်ခွါသ့ၣ်ထံးတၢ်မၤတဂ့ၤတဘၣ်တဖၣ်အကွၢ်အဂီၤ, ဒီး
- (b) အိၣ်ဒီးကျိၣ်စ့တၢ်ဆိၣ်ထွဲတၢ်ကွၢ်ထွဲပှၤသးပှၤတၢ်မၤစၢ်လၢအကံၢ်စီအိၣ်ဒီးပူၤဖျဲးလၢတၢ်ဟ့ၣ်လီၤအီၤထီၣ်ဘုၣ်ဒီးတၢ်လိၣ်ဘၣ်တဖၣ်လၢအအိၣ်ဖဲပှၤဟ့ၣ်ထီၣ်တၢ်မၤစၢ်လၢအဆဲးလီၤအမံၤလၢတၢ်ဘျါခိၣ်သ့ၣ်အဖီလၢတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်နီၣ်- တၢ်ကွဲးအဒု 1 လၢ အကူၢ် 4 အပူၤ တၢ်ဂ့ၢ်ခိၣ်တီ 3 န့ၣ်တဲဘၣ်ဃးဒီးတၢ်အိၣ်သးလၢပှၤဟ့ၣ်တၢ်မၤစၢ်လၢအဆဲးလီၤမံၤတဖၣ်, ပၢ်ဃုာ်တၢ်လိၣ်ဘၣ်တဖၣ်လၢအဘၣ်ထွဲဒီးတၢ်ကသူတၢ်ဖီၣ်ဃးအတၢ်မၤအကျါအကွၢ်တဖၣ်ဒီးတၢ်ရဲၣ်ကျဲၤပၤဆုာ်တၢ်ကဲထီၣ်အသးသတူၢ်ကလာ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

တပ်ပင်ကဲတင်ခူသွင်ဒီးတင်ဂုတ်ကျိၤ

(5) နီတဂၤအိၣ်ဒီးတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢကအိၣ်ဒီးနီတဂၤအ-

(a) နီကစၢ်တၢ်ခူသွင်န့ၣ်တၢ်ကပၢ်ကဲအီၤဒီး

(b) နီကစၢ်တၢ်ဂုတ်ကျိၤန့ၣ်တၢ်ကဒိသဒါအီၤအဂီၢ်လီၤ.

(6) ပုၤနီတဂၤအိၣ်ဒီးတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢလၢကယုထံၣ်, ဒီးတၢ်ဟ့ၣ်ထီၣ်အီၤ, တၢ်မၤနီၣ်မၤယါဒီးတၢ်ဂုတ်ကျိၤဘၣ်ဃးဒီးပုၤနီတဂၤအတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢအကူတခါအံၤအဖီလၢဒီးကျိၣ်စ့တၢ်ဆိၣ်ထွဲတၢ်ကွၢ်ထွဲပုၤသးပုၤအတၢ်မၤစၢၤတဖၣ်လၢပုၤနီတဂၤမၤန့ၣ်ဘၣ်ဝဲ, ပၣ်ဃုၣ်ဒီးတၢ်မၤစၢၤတဖၣ်န့ၣ်အပုၤန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဆဲးကျိးလၢအပၣ်ပုၤတဂၤလၢတၢ်ခၢၣ်သးဒီးတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်လၢတၢ်ကတီၣ်ထီၣ်တၢ်ဂုတ်တဖၣ်လၢတအိၣ်ဒီးတၢ်မၤကၢ်က့ၤအီၤဘၣ်န့ၣ်လီၤ

(7) ပုၤနီတဂၤအိၣ်ဒီးတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢက-

(a) တၢ်ကဒုးသ့ၣ်ညါအီၤ, လၢကျဲလၢပုၤနီတဂၤန့ၣ်ပၢ်, ဘၣ်ဃးဒီးကျိၣ်စ့တၢ်ဆိၣ်ထွဲတၢ်ကွၢ်ထွဲပုၤသးပုၤအတၢ်မၤစၢၤတဖၣ်လၢပုၤနီတဂၤမၤန့ၣ်, ဒီး

(b) ပၣ်ဖျါထီၣ်တၢ်ထံၣ်တၢ်ဆိကမိၣ်ဘၣ်ဃးဒီးကျိၣ်စ့တၢ်ဆိၣ်ထွဲတၢ်ကွၢ်ထွဲပုၤသးပုၤတၢ်မၤစၢၤတဖၣ်လၢပုၤနီတဂၤမၤန့ၣ်ဒီးတၢ်ကန့ၣ်အီၤန့ၣ်လီၤ.

(8) ပုၤနီတဂၤအိၣ်ဒီးတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢကဆဲးကျိးလိၣ်သးလၢပုၤနီတဂၤအကျိၣ်လၢအဘၣ်သးမ့တမ့ၢ်တၢ်ဆဲးကျိးအကျိၤအကျဲ, ဃုၣ်ဒီးတၢ်မၤန့ၣ်ပုၤကျိးထံတၢ်တဖၣ်ဒီးတၢ်ဆဲးကျိးအစဲးပီးလိၣ်တၢ်လိၣ်အိၣ်အသီးလီၤ.

(9) ပုၤနီတဂၤအိၣ်ဒီးတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢက-

(a) ဒီးတၢ်ဆဲးကျိးလိၣ်သးလၢသးပျီပျီဒီးဘၣ်တၢ်ဆိၣ်ထွဲအီၤလၢပုၤဟ့ၣ်ထီၣ်တၢ်မၤစၢၤလၢအဆဲးလီၤမံၤတဖၣ်ဖဲတၢ်ဂုတ်ကီတဖၣ်မ့ၢ်အိၣ်ထီၣ်လၢတၢ်ဟ့ၣ်လီၤဝဲကျိၣ်စ့တၢ်ဆိၣ်ထွဲပုၤသးပုၤအတၢ်မၤစၢၤတဖၣ်, ဒီး

(b) မၤတၢ်တဲအါတၢ်ဂုတ်လၢအသ့ဝဲကျိၤကျဲလၢတၢ်မၤန့ၣ်အီၤသ့လၢတအိၣ်ဒီးတၢ်ပျံၤတၢ်ဖုးလၢတၢ်ကမၤကၢ်က့ၤအီၤအဂီၢ်, ဘၣ်ဃးတၢ်ဟ့ၣ်လီၤကျိၣ်စ့တၢ်ဆိၣ်ထွဲလၢတၢ်ကွၢ်ထွဲပုၤသးပုၤအတၢ်မၤစၢၤတဖၣ်ဆူပုၤနီတဂၤ, ဒီး

(c) ဃဲၣ်လီၤတၢ်ဂုတ်ကီလၢပုၤနီတဂၤအတၢ်တဲအါတၢ်ဂုတ်လၢအတီကြၢ်ဒီးချဲဝဲလီၤ.

တဲခဲးတၢ်, ပှၤအရဲဒိၣ်တဖၣ်ဒီးတၢ်ရဲလိာ်မုၢ်လိာ်တၢ်မၤဘၣ်ဘျးတဖၣ်

- (10) ပှၤနီၢ်တဂၤအိၣ်ဒီးတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢတၢ်ကဆိၣ်ထွဲအီၤလၢပှၤတဲခဲးတၢ်မ့တမ့ၢ်ပှၤအဂၤတဂၤလၢပှၤနီၢ်တဂၤအတၢ်ဃုထၢအပူၤ, ပၣ်ဃုၣ်ဖဲတၢ်မၤနီၢ်ခိတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤမ့တမ့ၢ်ဃုထံၣ်လၢကနီၢ်ပၤနီၢ်တဂၤတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢလိာ်ကူၣ်အံၤအပူၤ, ပၣ်ဖျါထီၣ်ပှၤနီၢ်တဂၤအတၢ်ဆိကမိၣ်, မၤဝဲတၢ်ဆၢတဲၣ်လၢအကမၤဘၣ်ဒိပှၤနီၢ်တဂၤအတၢ်အိၣ်မူဒီးမၤဝဲတၢ်တဲအါတၢ်ဂ့ၢ်တဖၣ်မ့တမ့ၢ်ဟ့ၣ်ထီၣ်ကဒါတၢ်ထံၣ်တၢ်ဟံးသးန့ၣ်လီၤ.
- (11) ပှၤနီၢ်တဂၤအိၣ်ဒီးတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢကမၤန့ၢ်ပှၤလၢအိၣ်ဒီးမူဒါတဖၣ်လၢအရဲဒိၣ်လၢပှၤနီၢ်တဂၤအဂီၢ်, ပၣ်ဃုၣ်ပှၤကွၢ်ထွဲတၢ်, ပှၤတမ့ၢ်ဒီးမုၢ်သးကလီၤပှၤမၤတၢ်ဖိတဖၣ်, တၢ်ကသ့ၣ်ညါတူၢ်လိာ်ဒီးပၣ်ကဲအီၤန့ၣ်လီၤ.
- (12) ပှၤနီၢ်တဂၤအိၣ်ဒီးတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢခွဲးယၢ်တဖၣ်အပူၤ, ဒီးတၢ်မၤစၢၤ, လၢကအိၣ်မၤဘၣ်ဘျးလိာ်အသး(ဖဲပှၤနီၢ်တဂၤဃုထၢဝဲ) ဃုၣ်ဒီး-
  - (a) ပှၤလၢအရဲဒိၣ်တဖၣ်လၢပှၤနီၢ်တဂၤတၢ်အိၣ်မူအပူၤဒီးဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိလၢအဘျၣ်ဝဲပၣ်ဃုၣ်ခီဖျိဟံၣ်ဖိဃီဖိ, တံၤသကိး, မုၢ်သးကလီၤပှၤမၤတၢ်ဖိမ့တမ့ၢ်ပှၤလဲၤအိၣ်သကိးတၢ်အဂၤတဖၣ်ဖဲပှၤနီၢ်တဂၤအိၣ်ဝဲအလီၢ်ဒီးတၢ်လဲၤအိၣ်သကိးဆူဟံၣ်ဖိဃီဖိမ့တမ့ၢ်တံၤသကိးတဖၣ်အိၣ်လၢအပူၤဖျဲး, ဒီး
  - (b) နီၢ်တဂၤအပှၤတဝၢ, ပၣ်ဃုၣ်သ့ခီဖျိတၢ်န့ၣ်ပၣ်ဃုၣ်ဆူကမျၢၢ်တၢ်အိၣ်မူအပူၤဒီးတၢ်အိၣ်ကသ့ၣ်ကသီ, တၢ်ဆဲးတၢ်လၢ, နီၢ်သးဒီးတၢ်အိၣ်မူအတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤတဖၣ်, ဒီး
  - (c) ပှၤနီၢ်တဂၤမ့မ့ၢ်ပှၤအဘီၤရံၤက့ၤနၢၤဒီးထီၣ်ရဲစၢၤထွဲးကိးဖိတဖၣ်-ပှၤတဝၢ, ထံကီၢ်ဒီး ကိးခိၣ်ဟံၣ်န့ၣ်လီၤ.
- (13) ပှၤနီၢ်တဂၤအိၣ်ဒီးတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢကမၤန့ၢ်တၢ်, တဘျီလၢလၢပှၤနီၢ်တဂၤဃုထၢအီၤ, ပှၤတဂၤလၢတၢ်နီၣ်လီၤအီၤလၢပှၤနီၢ်တဂၤ, မ့တမ့ၢ်ပှၤတဂၤလၢတၢ်နီၣ်လီၤအီၤလၢပှၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါလၢအိၣ်ဒီးစိကမီၤလၢကြၢးဘၣ်န့ၣ်လီၤ.